

„Don Carlos” cu cast de nivel european

(Costin Popa – 7 februarie 2022)

Nu exagerez, întrucât îi văzusem aproape pe toți invitații în diferite titluri la Deutsche Oper am Rhein Düsseldorf-Duisburg, apoi pe câțiva la București în alte spectacole, cu impresii de cel mai înalt grad, așa încât inteligenta alcătuire a distribuției acestui „Don Carlos” din stagiunea 2021-22 de către managementul mai vechi și actual al Operei Naționale din Capitală a fost binevenită.

Validările au sosit una după alta. Debutant în rolul titular la teatrul din Splai, tenorul Teodor Ilincăi a fost un erou pătimăș, sfâșiat între pasiunea dragostei pentru Elisabetta și ideile revoluționare, sentimente pe care le-a expus cu știință a cântului de sorginte italiană. Vocea a rezonat proaspăt, cu egalitate între registre, puternic și strălucitor în accentele tăioase, suverane, emise cu *slancio*, cărora le-a asociat, urmărind expresia, și tente de cântări moi. Linia vocală a curs într-o logică frumoasă, cu ușurință de emisie, definind actualul moment al carierei artistului, clar liric-spint.

De fapt, acea *italianità* în plămădirea frazelor muzicale, pe care o remarcam la tenor, a fost conductul care i-a animat aproape pe toți interpreții rolurilor principale, conferind autenticitate partiturii verdiene. La fel, prin tinerețea, omogenitatea de sunet sau ambitusul complet.

Pentru baritonul Bogdan Baci, generozitatea și velurul glasului sunt minuni bine ancorate caracterului personajului Rodrigo de Posa. Artistul a dominat împreună cu Don Carlos efluviile sonore ale orchestrei în celebrul duet și a modelat catifelat cea de-a doua strofă, construind prin *crescendo* impecabil culminația de forță a finalului celebrei pagini. Cursivitatea susținerii desenului melodic, fluentă, respirația prelungă producătoare a unui legato imperial au continuat în *arioso*-ul de maximă cantabilitate „Carlo ch'è sol il nostro amore”, pentru ca marea scenă finală, aria „Per me giunto” și moartea lui Posa, să reprezinte *summa summarum* de glas și expresivitate a unei prestații ideale pentru o tălmăcire tipic verdiană „de linie”.

Basul Bogdan Taloș a tălmăcit desăvârșit complexitatea caracterologică a Regelui Filip al II-lea, plin de frământări personale, muncit de conflictele politice și de relaționarea cu Inchiziția, ca să nu mai vorbim de solitudinea în care își trăia viața, în ciuda anturajului. Bazându-se pe o voce rotundă, plină de căldură, amplă, masivă, Bogdan Taloș a parcurs drumul de la autoritate (adresările energice „Perchè sola e la Regina?” sau, mai târziu, „Nel posar sul mio capo la corona...”), trecând prin confesiunea din duetul cu Posa și ajungând la suprema trăire interioară a ariei „Ella giammai m'amò”, iradiată de „o tristețe amară”, cum avea să-i spună mai târziu Marelui Inchizitor, sintagmă impresionant găsită de libretistii Méry și Du Locle. Avea să fie firul călăuzitor pe care Taloș l-a dăruit marii pagini verdiene. Vocalmente, poate că dovada de sinteză absolută a calităților basului a fost fraza ascendent-descendentă pe două octave incluzând un Fa natural acut „Dunque il trono piegar dovrà sempre all'altare!”, din finalul duetului cu Marele Inchizitor, exemplar redată, plină de sensuri, exprimare a obedienței tronului în fața altarului.

După recenta, memorabila Dalila în sala Operei, mezzosoprana Ramona Zaharia și-a reconfirmat valoarea prin plurivalenta partitură a Principesei Eboli, pornită din subtila și brilianta povestire „Cântecul vălului”, plină de vocalize lejere cu La-uri acute și finalizată de o notă similară suverană

în forte, trecând în actul următor prin ferocitatea adresărilor din terțetul cu Don Carlos și Posa, până la dramatica arie „O don fatale”, prefațată de sunetele grave tragice „io... io stessa... avea... commesso!”, mărturisire cutremurătoare făcută Elisabettei. Nuanțat cântată (imploratoare în fraza „O... mia Regina...”), Ramona Zaharia a abordat cu vigoare extrem de solicitanta – din cauza țesăturii vocale ultra-acute – încheiere a paginii.

Începând reținut duetul cu Don Carlos, suportând puterile dezlănțuite ale orchestrei la finalul lui, abordând duos arie „Non pianger, mia compagna”, Elisabetta sopranei Cristina Păsăroiu s-a simțit totuși depărtată de *Fach*-ul tipic liric-spint pe care maestrul de la Busetto i l-a rezervat. A oferit multe momente de sensibilitate și trăire adâncită, atacuri pianissimo în cvintet, dar lirismul s-a simțit excesiv în detrimentul accentului și culorii vocale verdiene. O mică neatenție (a cui?) a făcut ca intrarea „Tu che le vanità” în strofa a doua a ariei omonime să fie precipitată, așa încât a trebuit să fie repetată imediat, pentru respectarea partiturii.

Bogdan Baciu, Bogdan Talos

Ramona Zaharia, Bogdan Baciu

Bogdan Talos, Marius Boloș

Cristina Pășeroiu, Teodor Ilincăi

Ramona Zaharia, Teodor Ilincăi, Bogdan Baciu

Aplauze

În celelalte roluri au cântat bașii Marius Boloș (Marele Inchizitor) și Filip Panait (Un Călugăr), tenorul Valentin Racoveanu (Contele Lerma, ce și-a asumat, conform montării bucureștene, și personajul Heraldul Regal), sopranele Cristina Eremia (Tebaldo) și Mihaela Stanciu (Vocea din Cer cu Si-uri acute și inflexiuni de puritate).

Dirijorul Tiberiu Soare a condus ferm ansamblurile Operei Naționale (maestri de cor Daniel Jinga și Adrian Ionescu), în sonorități solemne, majestuoase îndeosebi în scena Autodafé-ului. Alteori au excedat firescul narativ sau preciziunea, așa cum punctam. Agogica a suferit pe alocuri prin tempi mai largi în duetul Filip-Posa, elongând dialogul sau în finalul ariei mari a Principesei Eboli, supunând mezzosoprana la eforturi considerabile.

Din punct de vedere scenic, poate că asistenta de regie Claudia Machedon ar fi trebuit să urmărească în numele regizorului Mario de Carlo, autor și al concepției luminilor, proiectarea mai riguroasă pe chipurile unor eroi a unor spoturi care să-i pună în evidență, măcar în timp ce cântau. Altfel, au abuzat penumbrele.

Cel puțin după „Don Carlos” sau „Traviata” ce i-a urmat, ca să nu mai adaug recentele spectacole „Samson și Dalila” din ianuarie sau „Traviata” din decembrie, Opera Națională București face un mare și adevărat pas european grație cântăreților români din diaspora. Nu rămâne decât ca invitarea lor să continue sistematic. Un deziderat de mult clamat de presă, de critica muzicală. Timpul trece, se scurge neiertător pentru toată lumea și de vizitatori în formă precară ne-am cam săturat.